

І, нарешті, останнє, - найбільчшою проблемою українсько-російських відносин, як слідує з міркувань російських вчених, варто вважати на майбутнє проблему Криму та присутності тут російського чорноморського флоту, адже „...здійснити повне геополітичне і духовне роз'єднання росіян і українців ... можна лише за умови витіснення Росії з Криму і Севастополя, що буде й остаточною поразкою Росії і слов'янства” [1, с. 19]. Неважко помітити, що цей аргумент логічно слідує з семантики образу Росія-Євразія”. Образ же „Росії в Євразії” передбачає обґрунтування необхідності для Росії збереження своєї присутності у Криму інтересами її національної безпеки. Видається, що для оптимізації дискусії навколо „кримської проблеми” Україні, поміж усім іншим, доцільно керуватися наступним. По-перше, - це не лише подальша критика теорії „слов'янської єдності” та „єдності трьох братніх народів”, а й акцентування з опорою на теоретичну спадщину С. Рудницького та Ю. Липи тези про те, що історично прерогатива в освоєнні Чорноморського побережжя належить українській геополітиці і що вона (ця прерогатива) свого часу була „перебрана” на себе Російською імперією після того, як Україна була включена до її складу. По-друге, - створення умов для унеможливлення розгортання конфлікту на міжетнічному ґрунті у Криму з одночасним переконанням офіційної Росії в тому, що саме присутність її військових баз на території України є одним з тих чинників, який робить таке розгортання вповні реальними.

Література:

1. Нарочницкая Н.А. Украина: историческая ретроспектива и геополитическая перспектива // Российский кто есть кто. - 2005. - № 1.

Щербань П.Н. – канд. іст. н.

Щербань Т.Ю. – канд. іст. н.

(Суми, УАБС)

ІНТЕГРАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

Після революційних подій 2004 року і приходу до влади нових політичних сил знову актуалізувалося питання про якнайшвидше приєднання України до Європейського Союзу. За роки незалежності наша країна вже набула непростого досвіду співробітництва як з ЄС, так і з країнами СНД, і дійшла певних висновків щодо свого майбутнього в сфері інтеграції. Нова влада оптимістично розраховує на інший розвиток подій у взаєминах з Євросоюзом, ніж у попередні роки. З'ясування інтеграційних перспектив України вимагає аналізу її попереднього досвіду в цій сфері.

Після отримання незалежності Україна одразу проголосила своєю стратегічною метою повноправне членство в Європейському Союзі. В 1993 р. Верховна рада України прийняла постанову «Про основні напря-

ми зовнішньої політики України», де вперше була сформульована позиція України щодо ЄС. З метою підтримки стабільних відносин з ЄС передбачалося укладення Угоди про партнерство та співробітництво, «здійснення якої стане першим етапом просування до асоційованого, а згодом, - до повноправного її членства у цій організації» [2, 370]. У найближчій перспективі планувалося укласти угоду про вільну торгівлю з ЄС та отримати статус асоційованого члена. Процес зближення України з ЄС проходив дуже стрімко. Вже у квітні 1992 року Комісія Європейського Союзу (КЄС) ухвалила директиву щодо переговорів з Україною відносно підписання Угоди про партнерство та співробітництво (УПС), яка була підписана в Люксембурзі 16 червня 1994 року. Метою УПС є підтримка процесу економічних реформ в Україні, сприяння вирішенню соціальних і економічних проблем. Головним інструментом фінансування економічного співробітництва стала програма TACIS [5, 82-84].

В листопаді 1994 року держави ЄС прийняли Спільну позицію щодо України, де зобов'язалися підтримати її незалежність, розвивати політичне партнерство, сприяти економічній стабілізації та реформам, інтеграції України в світову економіку [4, 24].

В травні 1996 року була прийнята Декларація ЄС стосовно України, за якою остання офіційно визнавалася країною з перехідною економікою. У грудні 1996 року Радою Євросоюзу був прийнятий план дій з метою подальшого посилення розвитку політичних і економічних відносин з Україною як демократичною, ринково орієнтованою, неядерною державою [1, 7]. З вересня 1997 року почали проводитись регулярні самміти Україна – ЄС на найвищому рівні, на яких постійно висловлюється підтримка українських реформ та обговорюються нові форми співпраці.

Наміри щодо активної співпраці з Україною, які постійно висловлював Євросоюз, викликали надмірний оптимізм в українському керівництві. Після ратифікації країнами-учасниками УПС (1 березня 1998 року) почала працювати Рада з питань співробітництва між Україною та ЄС. На першому ж її засіданні українська сторона заявила про своє прагнення отримати статус асоційованого члена ЄС. Хоча логіка розвитку відносин з Україною передбачала такий поворот, реакція керівництва ЄС була дуже показовою. Стало зрозумілим, що такий розвиток подій у плани Євросоюзу не входить. Українські заяви вони сприймали більшою мірою як політичні. Знадобилися спеціальні укази президента України «Про затвердження стратегії інтеграції України в ЄС», «Про забезпечення виконання Угоди про партнерство та співробітництво і вдосконалення механізму співпраці з ЄС», або довести, що для України курс на євроінтеграцію є реальною політичною лінією [6, 40].

Але і на другому самміті Україна-ЄС (жовтень 1998 р., Відень) з боку останнього не було отримано обіцянок щодо включення України в процес

євроінтеграції і, зокрема, заснування зони вільної торгівлі з Євросоюзом. Втім, незважаючи на досить визначену позицію ЄС, Україна пішла на поступки щодо виведення з експлуатації ЧАЕС, ввела в односторонньому порядку безвізовий режим для дипломатів країн ЄС.

Інкорпорація України в Євросоюз була возведена в ранг найвищого національного інтересу. Усі можливості інтеграції з країнами-сусідами фактично відкидалися заради цієї стратегічної мети. Україна не підписала навіть Статут СНД і конвенцію щодо Міжпарламентської асамблеї, і таким чином, не є повноправним членом СНД, хоча бере участь у роботі цих організацій. Коли у вересні 1993 року було підписано Договір про створення Економічного союзу країн СНД, Україна погодилася лише на статус асоційованого члена. В січні 1995 р. між Росією, Білорусією і Казахстаном була підписана угода про утворення Митного союзу, до якого невдовзі приєдналися Киргизстан і Таджикистан. У жовтні 2000 р. в Астані ці п'ять країн заснували Євразійське Економічне Співтовариство (ЄврАзЕС), у рамках якого реалізується режим вільної торгівлі. Україна знов відмовилась від статусу повноправного члену ЄврАзЕС і погодилася лише на статус спостерігача [3, 67].

Метою України протягом тривалого часу було отримання статусу асоційованого члена Євросоюзу, і тому ніякі форми інтеграції зі східними сусідами, окрім утворення зони вільної торгівлі, її не задовольняли. Інтеграція у формі зони вільної торгівлі, на відміну від митного союзу, не вимагала спільної митної політики відносно третіх країн і, таким чином, не зачиняла перед Україною двері до ЄС. Членство в ЄС для України не можна не визнати привабливим, якщо виходити з обіцяних перспектив для нових членів Євросоюзу. Але відставання України від провідних країн Європи у галузі науки, техніки і технології, соціальній сфері позбавляє її шансу на вступ в ЄС у найближчій перспективі.

У переддень вступу в ЄС десяти нових країн-членів було чітко визначено ставлення до країн-аутсайдерів – України, Росії, Білорусії, Молдови та ін. У Зверненні Єврокомісії до Ради ЄС та Європарламенту «Ширша Європа – сусідство: новий вимір відносин зі східними та південними сусідами» 12 березня 2003 р. цим країнам пропонувалося надати лише статус «нового сусіда», а можливість їх вступу до ЄС найближчі десять років не передбачається [7, 73]. Таке рішення ЄС відносно України було, на наш погляд, цілком справедливим і відповідало її національним інтересам. Світовий інтеграційний досвід свідчить, що не можна перейти на вищий рівень взаємовідносин, не пройшовши через нижчі стадії міждержавної співпраці. Тому цілком логічними були кроки України до зближення з країнами ЄврАзЕС.

19-20 вересня 2003 р. на зустрічі глав держав СНД у Ялті були прийняті Угода і Концепція створення єдиного економічного простору Росії

єю, Україною, Білорусією та Казахстаном (ЄЄП), що передбачали об'єднання митної території країн, проведення єдиної зовнішньоторговельної і узгодженої податкової, грошово-кредитної і валютно фінансової політики. В кінцевому результаті очікувалося підвищення конкурентоспроможності товарів країн ЄЄП на світовому ринку [5, 1].

Під час першого візиту до Росії 24 січня 2005 р. президента В.А.Ющенко та наступних контактів з російською стороною Україна не відмовилась від участі в ЄЄП. Але форма ЄЄП в уявленні нової української влади повинна змінитися, від спільного ринку має бути зроблено крок назад до зони вільної торгівлі. Перспективи інтеграції України до Євразії у такій формі є дуже сумнівними, бо вони не гарантують бажаного отримання російських енергоресурсів на пільгових умовах, які передбачало членство у спільному ринку. Якщо не функціонуватимуть передбачені Концепцією створення ЄЄП єдині механізми регулювання економік, узгоджена податкова, грошово-кредитна, валютно-фінансова політика, головної мети об'єднання – підвищення рівня розвитку економіки, конкурентоспроможності українських товарів та якості життя в країні очікувати марно. А без цього неможливо наблизитися до європейських економічних стандартів, що так необхідні для просування України в напрямку інтеграції з ЄС. Отже найкоротший шлях України до об'єднаної Європи можливий лише через Євразію.

Література:

1. Гудима Б. Дорогою до спільного дому //Політика і час. – 1998. -№5.
2. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К.: Юрине, 2001.
3. Кравченко С. Стабільність для Європи? //Політика і час. – 2003. - №7.
4. Соколовський Б. Початок реального зближення //Політика і час. – 1997. - №10.
5. Угода про партнерство і співробітництво./Що таке Угода про партнерство і співробітництво? – К.: Представництво КЄС в Україні, 1998.
6. Україна –ЄС: хронологія двосторонніх відносин.//Політика і час. – 2000. – №3-4.
7. Фомін С.С. «Європейській вибір» та «інтеграція в Євразію». //Політика і час. – 2003.- №7.

*Щербина А.М.
(Суми)*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБРУДНЕННЯ ЯК ДЕСТРУКТИВНИЙ ЧИННИК У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Євроінтеграція, що відбувається в Україні включає в собі безліч різнорівневих процесів культурної, бізнесової, політичної, релігійної інтеграції.